

Duygusal ve Kişilik İlişkili Kariyer Karar Verme Güçlükleri Ölçeği'nin Kısa Formu¹

The Short Form of the Emotional and Personality Related Career Decision-Making Difficulties Scale

Kemal ÖZTEMEL²

Öz: Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri temel olarak duygusal ve kişilik ilişkili faktörlerden kaynaklanmakta olup kariyer karar vermede bireyin yaşamış olduğu daha şiddetli, daha yoğun ve güçlü kararsızlığı içermektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Duygusal ve Kişilik İlişkili Kariyer Karar Verme Güçlükleri Ölçeği'nin kısa formunun geçerliğini ve güvenilirliğini incelemektir. Ölçek geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için 428 kişilik lise öğrenci grubuna uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiş ve analiz sonucunda elde edilen uyum iyiliği katsayıları kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Uyum geçerliği için ölçek, Kişisel Kararsızlık Ölçeği ile birlikte 145 kişilik lise öğrenci grubuna uygulanmış ve iki ölçek arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .88, üç hafta ara ile uygulanması ile elde edilen test-tekrar test korelasyon katsayısı .70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin psikometrik özellikleri ile ilgili elde edilen bulguların yeterli düzeyde olduğu ve kariyer karar verme güçlükleri ile ilgili araştırmalarda kullanılabilecek kullanışlı bir yapı ve özelliğe sahip olduğu kanısına ulaşılmıştır. Geçerliği test edilen ölçeğin lise öğrencilerinin kariyer kararsızlığı ile yapılacak çalışmalarda önemli bir boşluğu dolduracağı umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: kariyer kararsızlığı, kariyer karar verme güçlükleri, geçerlik, güvenilirlik, lise öğrencileri

Abstract: Emotional and personality related career decision making difficulties basically result from emotional and personality related factors and include stronger a more intense indecisiveness than an individual experiences in decision making. In this respect, the purpose of this study is to examine the reliability and validity of the short form of Emotional and Personality related Career Decision Making Scale. The scale was applied with a high school student group of 428 for the reliability and validity study. The structural validity of the scale was tested with a confirmatory factor analysis and the goodness of fit coefficients obtained at the end of the analysis was found to be at acceptable levels. The scale was also applied with a high school student group of 145 along with the Personal Indecisiveness Scale for similar scales validity and a positively significant relationship was found between the two scales. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient for the whole scale was .88 and test-retest correlation coefficient obtained when the scale was reapplied after three weeks was .70. It was concluded that findings obtained regarding the psychometric characteristics of the scale were at a sufficient level and had useful structure and properties to be used in research related with career decision making difficulties. It is expected that the scale the validity of which was tested would fill a significant gap in research regarding career indecisiveness of high school students.

Keywords: career indecisiveness, career decision making difficulties, validity, reliability, high school students

Kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği alanında kariyer kararsızlığı ile ilgili yapılan araştırmaların sayısında son yıllarda artış gözlenmektedir. Bunun en temel nedenlerinden birisi teknolojik gelişmeler ve değişen toplumsal algılarla

birlikte çalışma dünyasında ortaya çıkan hızlı değişimlerdir (Di Fabio, Palazzeschi, Asulin-Peretz, ve Gati, 2013). Bu hızlı değişimler bireylerin meslek ve kariyer seçimi konusundaki algılarını etkilemekte ve dolayısıyla karar vermelerini güçleştirmektedir.

¹ **Yazar Notu:** Bu çalışmanın bir bölümü 8-11 Eylül 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen İstanbul 2013 Dünya Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara, E-posta: oztemel@gazi.edu.tr

Kariyer kararları yaşam içinde verilmek zorunda kalınan zor ve en karmaşık kararlardan birisidir. Bu nedenle kariyer kararları bireyin becerileri, yetenekleri, yaşamla ilgili amaçları ve mesleki tercihleri gibi birçok faktörü içerdiği için kariyer kararı vermek hem önemli hale gelmekte hem de üzerinde özenle durulmasını zorunlu kılmaktadır. Kariyer kararı bireyin kendi beklentilerinin yanı sıra ebeveyn, öğretmen ve akranlar gibi önemli diğerlerinin beklentilerini karşılama ve bunlarla uzlaşma zorunluluğu gibi diğer faktörleri de içermektedir. Bu yüzden günümüzde kariyer karar verme sürecinde kariyer kararsızlığına ve kariyer güçlüklerine odaklanmak şaşırtıcı olmayıp beklentiden ziyade bir kural haline gelmiştir (Di Fabio ve ark., 2013; Osipow, 1999).

Kariyer kararları dikkat ve çaba gerektiren karmaşık bir yapıya sahiptir. Bazı insanlar oldukça kolay karar verebilmelerine rağmen birçokları ise karar öncesinde ve karar verme sürecinde güçlüklerle karşılaşır (Kleiman, Gati, Peterson, Sampson, Reardon ve Lenz, 2004). Bu güçlükler bireylerin kariyerle ilgili karar vermelerini engelleyebilir ya da olası karar verme şanslarını azaltabilir (Gati, Krausz, ve Osipow, 1996). Bu nedenle kariyer psikolojik danışmanlığı ve rehberliği alanındaki teorisyenler, araştırmacılar ve uygulamacılar, kariyer kararsızlığının önemine sürekli vurgu yapmışlardır (Gati ve ark., 1996; Leong ve Chervinko, 1996; Osipow, 1999; Rounds ve Tinsley, 1984; Santos, 2001; Slaney, 1988; Tinsley, 1992).

Bireyin kariyer kararlarını verirken karşılaşmış olduğu güçlüklerle işaret eden kariyer kararsızlığı (Chartrand, Rose, Elliot, Marmarosh ve Caldwell, 1993), geçici ya da gelişimsel kararsızlık olarak nitelendirilmektedir. Gelişimsel kararsızlık genellikle kariyer kararı verme ile karşı karşıya kalan bireyin yaşadığı güçlükler olup bireyin içinde bulunduğu döneme ilişkin mesleki gelişim görevlerinin yerine getirilememesine işaret etmektedir. Gelişimsel kararsızlık mesleki gelişim görevleri karşılanıp herhangi bir kariyere karar verildiğinde ortadan kalkan ve insan gelişiminde normal ve geçici bir durum olarak dile getirilmektedir (Bacanlı, 2005; Osipow, 1999). Bu yüzden genellikle oldukça kolay çözümlenebilir ve kariyerle ilgili bilgiler verilerek ya da kariyer psikolojik danışmanlığı yardımı sağlanarak üstesinden gelinebilir (Betz ve Serling, 1993; Gati, Asulin-Peretz ve Fisher., 2012; Meldahl ve Muchinsky, 1997; Saka ve Gati, 2007; Slaney, 1988).

Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri ise gelişimsel kararsızlığın aksine daha güçlü bir kararsızlık (career indecisiveness) olarak

nitelendirilmektedir (Gati ve ark., 2012; Saka ve Gati, 2007; Saka, Gati ve Kely, 2008). Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri temel olarak duygusal ve kişilik ilişkili faktörlerden (örn., kaygı, öz saygı, çatışmalı bağlanma) kaynaklanmakta olup kariyer karar vermede bireyin yaşamış olduğu daha şiddetli, daha yoğun ve daha güçlü bir kararsızlığı içermektedir (Gati ve ark., 2012; Meldahl ve Muchinsky, 1997; Osipow, 1999; Saka ve ark., 2008). Bu güçlükler bireyin daha net karar vermesini engellediği ve kariyer psikolojik danışmanlığının ötesinde daha uzun süreli müdahaleleri gerektirdiği için bilgi ile ilgili güçlüklerden daha şiddetli güçlükler olarak değerlendirilmektedir (Gati, Amir ve Landman, 2010; Gati ve ark., 2012).

Son zamanlarda Saka ve Gati (2007), Saka ve arkadaşları (2008) kariyer karar verme sürecinde kariyer kararsızlığını ele alan ve daha şiddetli ve daha yoğun karar verme güçlüklerine neden olduğu varsayılan duygusal ve kişilik ilişkili faktörlere odaklanarak bir model geliştirmişlerdir. Bu model *karamsar görüşler*, *kaygı* ve *öz ve kimlik olmak üzere üç temel kategori* ve bu üç temel kategori içerisine yerleşmiş 11 alt kategoriden oluşmaktadır.

Karamsar görüşler temel kategorisi kararsızlığın bilişsel yönlerine odaklanmakta olup olumsuz bilişsel önyargıları ve algıları içermektedir (Gati ve ark., 2011; 2012). *Karamsar görüşler* temel kategorisi süreç hakkında, çalışma dünyası hakkında ve kişinin kontrolü hakkında *karamsar görüşler* olmak üzere üç alt kategoriden oluşmaktadır. *Süreç hakkında karamsar görüşler* alt kategorisi düşük kariyer karar verme öz yeterliliği; çalışma dünyası hakkında *karamsar görüşler* alt kategorisi meslekler konusunda aşırı olumsuz algıları ve *kişinin kontrolü hakkındaki karamsar görüşler* ise süreç, seçim ve sonuçlar üzerinde bireyin dış kontrol odağı duygusunu içermektedir.

İkinci temel kategori olan *kaygı* kategorisi kariyer karar verme ile ilgili kaygının farklı görünüşlerine işaret etmekte olup dört alt kategoriden oluşmaktadır (Gati ve ark., 2011; 2012). *Süreç hakkında kaygı* kariyer karar verme süreci öncesinde artan stres ve kaygı hissine işaret etmektedir. Kariyer seçimini de etkileyen *belirsizlik hakkında kaygı* alt kategorisi gelecek hakkındaki belirsizliği, karar vermemiş (undecided) olma durumundaki kaygıyı ve belirsizlikle karşılaşıldığında toleranslı davranamama (düşük hoşgörü) nedeniyle yaşanan kaygıyı içermektedir. Kaygının üçüncü alt kategorisi olan *seçim hakkındaki kaygı* seçimle ilgili mükemmeliyetçiliği içermekte olup potansiyel olarak diğer uygun seçenekleri kaybetme korkusu, uygun olmayan bir mesleği seçme korkusu ve seçimle ilgili

eylemlerde kişinin sorumluluğu hakkındaki kaygısını ifade etmektedir. Son alt kategori olan *sonuçlar hakkında kaygı* alt kategorisi bireyin zihninde seçimle ilgili bazı alternatiflere sahip olduğu ancak bunları başarısızlık korkusu ya da seçilen meslekte beklentilerin karşılanamayacağı korkusu nedeniyle onları gerçekleştirilemeyeceğine ilişkin durumlara işaret etmektedir.

Öz kavramı ve kimlik temel kategorisi ise bireyin gelişimsel ve kişilik ilişkili yönlerini kapsamakta olup dört alt kategoriden oluşmaktadır (Gati ve ark., 2011; 2012; Saka ve ark., 2008). İlk alt kategori olan *genel (trait) kaygı* kategorisi genel/sürekli kaygıya işaret etmektedir. Öz saygı alt kategorisi hem genel öz saygıyı hem de mesleki alana yönelik mesleki öz saygıyı içermektedir. *Billurlaşmamış kimlik* alt kategorisi ise kalıcı bir kişisel kimlik duygusunu biçimlendirmede yaşanan güçlükleri kapsamaktadır. Buna karşılık son alt kategori olan çatışmalı bağlanma ve ayrışma kategorisi bireyin tercihleri ve kararlarıyla ilgili başkalarından gelen yetersiz destek ve aşırı eleştiriler, herhangi bir kararla ilgili başkalarının onayına aşırı ihtiyaç duyma, başkalarını aşırı derecede memnun etme duygusu ve başkaları ile çatışma gibi önemli diğerleri (anne, baba, öğretmen vb.) ile ilgili güçlüklerle işaret etmektedir.

Saka ve arkadaşları (2007; 2008) yukarıda kısaca açıklanan modeli test etmek için üniversite öğrencileri örnekleminde 53 maddeden oluşan Duygusal ve Kişilik İlişkili Kariyer Karar Verme Güçlükleri Ölçeğini (DKKKGÖ, [EPCD; Emotional and Personality Related Career Decision-Making Difficulties Questionnaire]) geliştirmişlerdir. Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ve kümeleme analizi yoluyla incelenmiş ve sonuçlar önerilen modelin geçerliğini kanıtlamıştır (ayrıntılı bilgi için bkz., Saka ve ark., 2008; Saka ve Gati, 2007). Öztemel (2013a) orijinal DKKKGÖ'yü (Saka ve ark., 2008; Saka ve Gati, 2007) Türk lise öğrencilerine uyarlayarak hem yukarıda betimlenen modeli test etmiş hem de ölçeğin geçerliğini belirlemiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Türk lise öğrencilerine uyarlanan 53 maddeli Duygusal ve Kişilik İlişkili Kariyer Karar Verme Güçlükleri Ölçeği'nin (Öztemel, 2013a) 25 maddeli (22 güçlük maddesi, bir alıştırma maddesi ve iki geçerlik maddesi) kısa formunun (DKKKGÖ-KF) geçerliğini ve güvenilirliğini test etmektir. Böylece Gati ve arkadaşlarının da (2011) önerdikleri gibi çok değişkenli araştırmalarda daha pratik ve kullanışlı bir araç geliştirilmiş olunacaktır. Bu temel amacın yanı sıra bu çalışmada DKKKGÖ-KF puanlarının cinsiyete göre de incelenmesi

amaçlanmıştır. Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerinin incelendiği araştırmaların ilgili literatürde az sayıda olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelendiği dikkati çekmekte ve cinsiyet farklılığı ile ilgili tutarsız sonuçlarla karşılaşmaktadır. Örneğin Gati ve arkadaşları (2012) kaygı ile öz ve kimlik temel kategorilerinde kızların erkeklerden daha fazla kariyer güçlükleri olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca bir mesleğe karar veren grup içinde toplam puanda kızların kariyer güçlükleri erkeklerden yüksek çıkmıştır. Saka ve arkadaşlarının (2008) araştırmasında ise üç temel kategori ve toplam puanda kız ve erkekler arasında anlamlı farklılıklar olmamakla birlikte kaygı temel kategorisi içinde yer alan süreç hakkında kaygı alt kategorisinde kızların erkeklerden, karamsar görüşler temel kategorisinde yer alan süreç hakkında karamsar görüşler alt kategorisinde ise erkeklerin kızlardan daha fazla kariyer güçlükleri olduğu bulunmuştur. Öztemel'in (2013a) araştırmasında ise toplam ve üç temel kategoride cinsiyet farklılıklarına rastlanmamıştır. Bu tutarsız sonuçlar duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerinde cinsiyet farklılıklarının incelenmesini akla getirmektedir.

Ülkemizde lise öğrencilerinin kariyer karar verme güçlüklerini ve genel anlamda kariyer kararsızlığını değerlendirmeye yönelik araçlar var olmakla birlikte (Örn., Bacanlı, 2008; Büyükgöze-Kavas, 2012; Çakır, 2004) bu araçlar temel olarak kariyer kararsızlığının bilişsel yönlerine odaklanmaktadır. Kısa formu geliştirilen DKKKGÖ ise kariyer kararsızlığının duygusal ve kişilik yönlerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın lise öğrencilerinin kariyer karar verme güçlüklerinin duygusal ve kişilik yönlerinin anlaşılmasını sağlayarak ilgili literatüre kuramsal katkılar getireceği umulmaktadır. Bununla birlikte geliştirilen aracın kariyer karar verme sorunu olan öğrencileri belirlemede okul psikolojik danışmanlarına önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmaya Ankara'nın merkez ilçelerinden Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi genel ve Anadolu liselerinde öğrenim gören 246 kız (% 58), 180 erkek (% 42) toplam 428 (iki kişi cinsiyet belirtmemiştir) öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 14- 20 arasında değişmektedir (=16.07, $ss = 1.16$). Öğrencilerin % 25'i (n=108) 9. sınıf, % 25'i (n=107) 10. sınıf, % 26'sı (n=109) 11. sınıf ve % 24'ü (n=104) 12. sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerden

103'ü (% 24) hangi mesleği seçeceklerine henüz karar vermediklerini, buna karşılık 324'ü (% 76) karar verdiklerini belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Duygusal ve Kişilik İlişkili Kariyer Karar Verme Güçlükleri Ölçeği (DKKKGÖ): DKKKGÖ'nün orijinali Saka ve arkadaşları (2008) tarafından İsraili genç yetişkinler örnekleminde geliştirilmiştir. DKKKGÖ'yü Öztemel (2013a) meslek liselerinde ve akademik liselerde öğrenim gören Türk lise öğrencilerine uyarlamıştır. Duygusal ve kişilikle ilişkili kariyer karar verme güçlüklerini ölçen Türkçe DKKKGÖ orijinali gibi 53 maddeden (Bir alışma, iki geçerlik ve 50 güçlük maddesi) oluşmaktadır. DKKKGÖ Likert tipi 9 lu derecelmeli (1 = *bana hiç uymuyor*, 9 = *bana tamamiyle uyuyor*) bir ölçektir. Türkçe DKKKGÖ'nün kuramsal temeli de Saka ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen duygusal ve kişilikle ilişkili kariyer karar verme güçlükleri taksonomisine dayanmaktadır.

Öztemel (2013a) DKKKGÖ'nün yapı geçerliğini bir kümeleme analizi olan ADDTREE (Sattah ve Tversky, 1978) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanarak belirlemiştir. ADDTREE analizi ve DFA sonuçları orijinal ölçekte (Saka ve ark., 2008) olduğu gibi Türkçe DKKKGÖ'nün de üç temel ve 11 alt kategoriden oluştuğunu göstermiştir. Bu temel ve alt kategoriler *Kararsız Görüşler* (süreç, iş dünyası ve kişinin kontrolü hakkındaki kararsız görüşler), *Kayı* (süreç, belirsizlik, seçim ve sonuçlar hakkında kaygı) ve *Öz ve Kimlik* (genel kaygı, öz saygı, billurlaşmamış kimlik ve çatışmalı bağlanma ve ayrışma) olarak adlandırılmaktadır. Türkçe DKKKGÖ'nün güvenilirliği ile ilgili olarak iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve iç tutarlılık katsayıları kararsız görüşler temel kategorisi için .77, kaygı temel kategorisi için .90, öz ve kimlik temel kategorisi için .84 ve toplam puan için .91 olarak bulunmuştur (Öztemel, 2013a).

Kişisel Kararsızlık Ölçeği (KKÖ): Bacanlı (2005) tarafından üniversite öğrencilerinin kişisel kararsızlıklarını ölçmek için geliştirilmiştir. KKÖ Likert tipi beşli (1 = *bana hiç uymuyor*, 5 = *bana tamamiyle uyuyor*) derecelmeli ve 18 maddeli bir ölçektir. Ölçeğin *araştırıcı kararsızlık* ve *aceleci kararsızlık* olmak üzere iki alt ölçeği vardır. Ölçeğin yapı geçerliği açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile incelenmiştir. AFA sonuçları KKÖ'nün *araştırıcı kararsızlık* (10 madde) ve *aceleci kararsızlık* (8 madde) olmak üzere iki faktörden oluştuğunu göstermektedir. KKÖ'nün uyum geçerliği için araştırıcı ve aceleci kararsızlık alt ölçeklerinden alınan puanlar ile Durumluk ve Sürekli

Kayı Ölçeği'nden (Öner ve Le Compte, 1985) alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Araştırıcı kararsızlık ile durumluk kaygı arasındaki korelasyon .27, sürekli kaygı ile .59 olarak bulunmuştur ve aceleci kararsızlık ile durumluk kaygı arasındaki korelasyon .38, sürekli kaygı arasındaki korelasyon .41 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayıları araştırıcı kararsızlık için .88 ve aceleci kararsızlık için .85 olarak bulunmuştur (Bacanlı, 2005). Bu çalışmada iç tutarlılık katsayıları araştırıcı kararsızlık için .78 ve aceleci kararsızlık için .79 olarak bulunmuştur

Kişisel Bilgi Formu (KBF): KBF'de cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, okul türü ve meslek kararı verip vermeme durumunu belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Veri toplama araçları veri toplama günlerinde sınıfında bulunan ve araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilere uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 21.0 ve LISREL 8.70 paket programları ile analiz edilmiştir. DKKKGÖ'nün kısa formuna alınacak maddeleri seçmek için öncelikle açıklayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Ölçeğin uyum geçerliğini test etmek kişisel kararsızlık ölçeği (Bacanlı, 2005) ile ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca ayırt edici geçerliği incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ve test-tekrar test korelasyonu ile hesaplanmıştır.

Bulgular

DKKKGÖ'nün Kısa Formunun Oluşturulması

DKKKGÖ'nün kısa formuna seçilecek maddelerin belirlenmesinde bazı çalışmalarda (örn., Gülüm ve Dağ, 2011; McIlveen, Burton ve Beccaria, 2013; Wei, Russell, Mallinckrodt ve Vogel, 2007) olduğu gibi açıklayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Türkçe DKKKGÖ'nün (Öztemel (2013a) 53 maddelik formu çalışma grubundan ayrı 102 kişilik bir lise öğrenci grubuna uygulanmıştır. Bu öğrencilerden toplanan verilere açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır (KMO = .72, Bartlett test $\chi^2 = 3038.36$, $sd = 1225$, $p < .001$). Analiz sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1'de görüldüğü gibi 11 kategorinin her birinde en yüksek faktör yüküne sahip maddelerden 2'şer madde olmak üzere 22 madde seçilmiştir. Seçilen 22 maddeye 53 maddeli DKKKGÖ'deki bir alışma, iki geçerlik maddesi aynen alınıp 22 maddeye eklenerek Türkçe DKKKGÖ'nün 25 maddelik kısa formu (DKKKGÖ-KF) oluşturulmuştur. Orijinal ölçekte ve Türkçe uzun formda olduğu gibi DKKKGÖ-KF Likert tipi 9'lu (1 = *bana hiç uymuyor*, 9 = *bana tamamiyle uyuyor*) derecelmeli bir ölçekten oluşmaktadır.

Tablo 1. DKKKGÖ-KF'ye Seçilen Maddelerin Faktör Yükleri

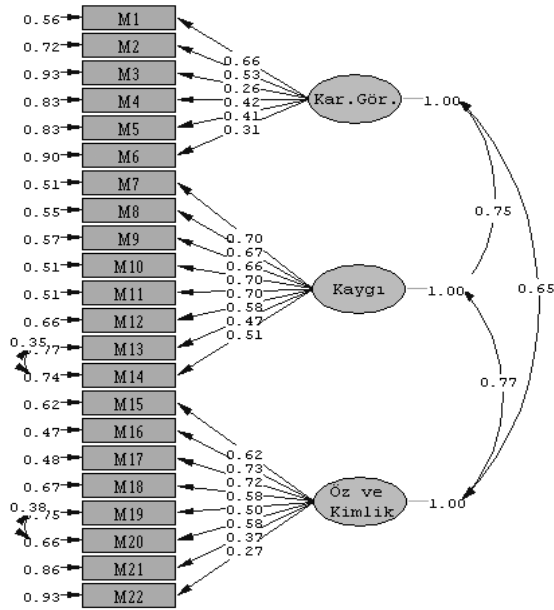
Ana Kategori	Alt kategori	M.No	Faktör Yükü	Ana Kategori	Alt k ategori	M.No	Faktör Yükü
Karamsar Görüşler	Süreç	1	.494	Kaygı (Devam)	Seçim (de- vam)	26	.622
		2	.570			27	.744
		3	.657			28	.700
	Çalışma Dünyası	4	.678			29	.656
		5	.704			30	.463
		6	.449			31	.549
		7	.714		32	.443	
		8	.603		33	.445	
	Kişinin kont- rolü	9	.494		Genel Kaygı	34	.485
		10	.630			35	.581
		11	.550			36	.480
		12	.619			Öz saygı	37
Süreç hak- kında	13	.448	38	.674			
	14	.712	39	.604			
	15	.704	40	.507			
	16	.643	Billurlaşma- mış kimlik	41	.392		
Belirsizlik	17	.597		42	.336		
	18	.601		43	.444		
	19	.674		44	.404		
	20	.680	Çatışmalı bağlanma	45	.493		
	21	.700		46	.576		
	22	.750		47	.460		
Seçim	23	.676		48	.527		
	24	.524		49	.365		
	25	.592		50	.516		

DKKKGÖ-KF'nin Geçerlik Çalışmaları

Doğrulamalı Faktör Analizi

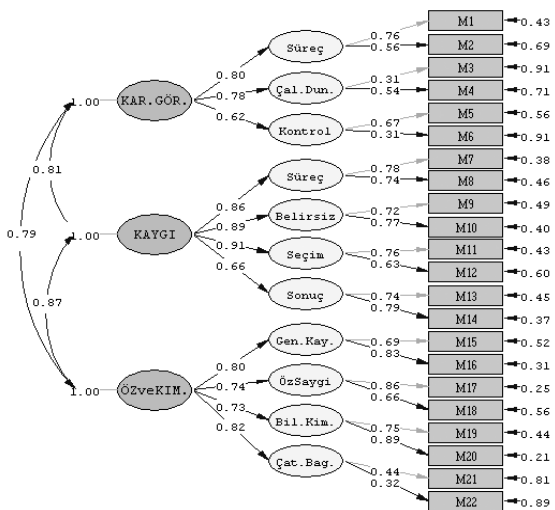
DKKKGÖ-KF'nin teorik temelini oluşturan üç temel kategori ve 11 alt kategorili yapıyı test etmek için 428 öğrenciden toplanan verilere iki aşamalı DFA uygulanmıştır. İki aşamalı DFA da önce üç temel kategorili yapı (1. Düzey DFA) test edilmiş sonrasında ise üç temel kategori ve bu kategoriler içinde yer alan 11 alt kategorili yapı (2. Düzey DFA) test edilmiştir. Birinci düzey DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerlerinin ($\chi^2(206) = 765.530$, $\chi^2/sd = 3.72$, NFI = .90, GFI = .86, CFI = .93 ve RMSEA = .080)

kabul edilebilir uyum iyiliği değerlerinin altında olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kline, 2005). Modelin iyileştirilmesi amacıyla düzeltme önerilerine bakılmış ve 13 ile 14. maddelere ve 19 ile 20. maddelere hata kovaryansları eklenerek analiz tekrarlanmıştır. Düzeltme işlemlerinden sonra elde edilen uyum iyiliği değerleri ($\chi^2(204) = 514.706$, $\chi^2/sd = 2.52$, NFI = .93, GFI = .90, CFI = .96 ve RMSEA = .060) 3 temel kategorili modelin kabul edilebilir bir model olduğunu ortaya koymuştur. Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerine ilişkin üç temel kategorili model Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerinin 11 alt kategorisi, *karamsar görüşler*, *kaygı* ve *öz ve kimlik* olmak üzere üç temel kategoriyi oluşturduğundan, söz konusu modeli test etmek için ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. İkinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ait uyum iyiliği değerleri ($\chi^2(195) = 360.151$, $\chi^2/sd = 1.85$, NFI = .95, GFI = .93, CFI = .98 ve RMSEA = .045) modelin kabul edilebilir bir model olduğunu göstermektedir. Duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerine ilişkin 3 temel kategori ve bu üç temel kategori içinde yer alan 11 alt kategorili modelin diyagramı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum Geçerliği

DKKKGÖ-KF’nin uyum geçerliğini belirlemek için çalışma grubundan ayrı 145 kişilik bir lise öğrenci grubuna Kişisel Kararsızlık Ölçeği (KKÖ; Bacanlı, 2005) ve DKKKGÖ-KF uygulanmış ve bu iki ölçek arasındaki korelasyon katsayısı incelenmiştir. Uyum geçerliği için KKÖ’yü kullanmanın nedeni kişisel kararsızlığın duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri gibi daha yoğun ve güçlü bir kararsızlığı içermesidir (Gati ve ark., 2012; Osipow, 1999; Salamone, 1982). Daha açık bir anlatımla kişisel kararsızlık kariyer kararı da dahil olmak üzere yaşamda karşılaşılan tüm karar verme durumlarına genellenebilen ve kökleri kişilik özelliklerine dayanan sürekli bir kararsızlıktır (Bacanlı, 2005, Frost ve Shows, 1993; Osipow, 1999). Bu nedenle daha yoğun ve daha şiddetli bir kariyer kararsızlığına işaret eden DKKKGÖ-KF ile KKÖ uyum geçerliği için birlikte kullanılmıştır. DKKKGÖ-KF toplam puanları ile KKÖ’nün araştırıcı kararsızlık alt ölçeği puanları arasında $r = .51$ ve aceleci kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .48$ pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .01$). Kötümser görüşler temel kategorisi ile araştırıcı kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .36$ ve aceleci kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .37$ pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .01$). Kaygı temel kategorisi ile araştırıcı kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .44$ ve aceleci kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .33$ pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .01$). Öz ve kimlik temel kategorisi ile araştırıcı kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .42$ ve aceleci kararsızlık alt ölçeği arasında $r = .44$ pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .01$). Bu bulgular beklenen yönde ve KKÖ’nün yeterli düzeyde uyum geçerliğine sahip olduğunu destekler niteliktedir.

Ayrıt Edici Geçerliği

DKKKGÖ’nin ayrıt edici geçerliği için bir mesleğe karar vermiş ve karar vermemiş öğrencilerin toplam puanları ile üç temel kategoriden aldıkları puanları karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de görüleceği üzere bir mesleğe karar vermemiş öğrencilerin hem toplam puan hem de karamsar görüşler, kaygı ve öz ve kimlik olmak üzere üç temel kategoride duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri puanları (sırasıyla = 5.40, 5.29, 5.65, 5.27) karar vermiş öğrencilerden (sırasıyla = 4.61, 4.86, 4.88, 4.08) daha yüksek çıkmıştır. Henüz bir meslek seçimine karar vermemiş öğrenciler ile karar vermiş öğrencilerin kariyer karar verme güçlükleri toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t(425) = 4.914$, $p < .001$, $d = .57$). Benzer şekilde *karamsar görüşler* ($t(425) = 2.312$, $p < .05$, $d = .26$), *kaygı*

Tablo 2. Karar Vermiş ve Karar Vermemiş Öğrencilerin Karşılaştırılması

DKKKGÖ-KF	Karar Vermiş (n = 324)		Karar Vermemiş (n = 103)		t	d
	ss	ss	ss	ss		
Karamsar Görüşler	4.86	1.65	5.29	1.72	2.312*	.26
Kaygı	4.88	2.01	5.65	1.60	3.513**	.42
Öz ve Kimlik	4.08	1.61	5.27	1.61	6.463**	.73
Toplam Puan	4.61	1.45	5.40	1.34	4.914**	.57

* $p < .05$, ** $p < .001$

($t(425) = 3.513$, $p < .001$, $d = .42$) ve öz ve kimlik ($t(425) = 6.463$, $p < .001$, $d = .73$) temel kategorileri için fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Etki büyüklükleri incelendiğinde bir mesleğe karar verme durumunun toplam puan üzerinde orta ($d = .57$), öz ve kimlik üzerinde geniş etki büyüklüğüne yakın ($d = .73$) bir etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar karar vermiş ve karar vermemiş öğrencileri ayırmada DKKKGÖ-KF'nin duyarlı bir yapıya sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik Çalışmaları

İç Tutarlılık ve Test-Tekrar Test

DKKKGÖ-KF'nin toplam ve üç temel kategori düzeyinde iç tutarlılık güvenirliliği Cronbach alfa katsayısı (α) ile hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayısı toplam puan için .88 olup *karamsar görüşler* temel kategorisi için .65, *kaygı* temel kategorisi için .84 ve öz ve kimlik temel kategorisi için .77 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte ölçek test-tekrar test güvenirliliğini belirlemek için üç hafta ara ile 245 kişilik bir öğrenci grubuna yeniden uygulanmıştır. Uygulama sonucunda iki uygulama arasındaki korelasyon ölçeğin tamamı için .70, *karamsar görüşler* temel kategorisi için .51, *kaygı* temel kategorisi için .61 ve öz ve kimlik temel kategorisi için ise .70 olarak hesaplanmıştır.

DKKKGÖ-KF Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Bu çalışmada yukarıda da belirtildiği gibi lise öğrencilerinin DKKKGÖ-KF puanları cinsiyete göre karşılaştırılmıştır. Bulgulara göre kız öğrencilerin duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri puan ortalamaları hem toplamda hem de üç temel kategoride erkek öğrencilerden daha **yüksek** çıkmıştır. Cinsiyetlerin karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçlarına göre kızların DKKKGÖ-KF toplam puanı ($t(424) = 2.165$, $p < .05$, $d = .21$) ve *kaygı* temel kategorisi puanı ($t(424) = 2.809$, $p < .01$, $d = .28$) erkeklerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Etki büyüklükleri incelendiğinde cinsiyetin hem toplam

puan üzerinde ($d = .21$) hem de *kaygı* temel kategorisi üzerinde ($d = .28$) düşük düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir. *Karamsar görüşler* ($t(424) = .773$, $p = .440$, $d = .08$) ve öz ve kimlik ($t(424) = 1.628$, $p = .104$, $d = .16$) temel kategorilerinde kız ve erkekler arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Tartışma

Bu çalışmada Türk lise öğrencilerine uyarlanan 53 maddeli DKKKGÖ'nün (Öztemel, 2013a) 25 maddeli (22 güçlük maddesi, bir alışma ve iki geçerlik maddesi) kısa formunun oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaç için DKKKGÖ-KF'nin geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada DKKKGÖ-KF'nin toplam puan ve üç temel kategoride cinsiyet farklılıkları da incelenmiştir.

Geçerlik için yapılan DFA sonuçları DKKKGÖ-KF'nin hem Türkçe uzun formu (Öztemel, 2013a) gibi hem de Saka ve arkadaşlarının (2008) uzun ve Gati ve arkadaşlarının (2011) kısa formu gibi üç temel kategori ve bunlara bağlı 11 alt kategoriye sahip olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar aynı zamanda DKKKGÖ'nün yapısının üç temel ve 11 alt kategoriden oluşacağına ilişkin teorik görüşlerle (Saka ve ark., 2008; Saka ve Gati, 2007) de uyumludur. Bir başka ifadeyle elde edilen sonuçlar kabul edilebilir düzeyde olup modelin gerçek verilerle iyi bir uyum içerisinde olacağını ve orijinal yapının Türk örneğinde de geçerli olduğunu göstermektedir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Kelloway, 1998; Schumacker ve Lomax, 1996; Sümer, 2000; Şimşek, 2007).

Uyum geçerliği için genel kişisel kararsızlığı ölçen KKÖ (Bacanlı, 2005) ile kaygı ve kötümserlik gibi olumsuz kişilik özelliklerini ve öz ve kimlik gibi kişilik yapıları ile ilgili kariyer kararsızlığını ölçen DKKKGÖ-KF'nin puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. KKÖ'den alınan puanlar arttıkça DKKKGÖ-KF'den alınan puanların da arttığı ve aralarında pozitif anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bir başka ifadeyle bu bulgu her iki ölçeğin de istenmedik bir özellik olan kararsızlığı ölçtüğünü ancak KKÖ'nün genel kararsızlığı

DKKKGÖ-KF'nin kariyer kararsızlığını ölçtüğü şeklinde yorumlanabilir.

Meslek kararını veren bireylerin meslek kararını vermemiş bireylere göre daha az kararsızlık ya da güçlük çekeceklerini öne süren Gati ve Asher (2001) ile Gati ve arkadaşlarının (1996) görüşlerine dayanılarak DKKKGÖ-KF'nin ayırt edici geçerliğini belirlemek amacıyla bir mesleğe karar veren ve henüz karar vermeyen öğrencilerin DKKKGÖ-KF toplam puan ve üç temel kategori puanları karşılaştırılmıştır. Beklendiği gibi meslek kararını vermemiş öğrencilerin duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlükleri karar vermiş öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar hem yukarıda belirtilen teorik görüşleri (Gati ve Asher, 2001; Gati ve ark., 1996) hem de önceki benzer amaçla yapılan araştırmaların sonuçlarını (örn., Albion ve Fogarty, 2002; Bacanlı, 2012; Bacanlı, Eşici ve Özünlü, 2013; Kleiman ve ark., 2004; Öztemel, 2012; 2013a, 2013c; Tien, 2005) desteklemektedir.

DKKKGÖ-KF'nin güvenilirliğini belirlemek için iç tutarlılık ve kararlılık katsayıları belirlenmiştir. Ancak ölçeğin *karamsar görüşler* temel kategorisinin iç tutarlılık katsayısı kaygı temel kategorisi ve öz ve kimlik temel kategorisine göre düşük bulunmuştur. Aslında bu sonuç hem orijinal ölçekle ilgili yapılan çalışmalarda (Gati, 2011; 2012; Saka ve ark., 2008; Saka ve Gati, 2007) hem de ölçeğin Türkçe versiyonu ve diğer çalışmalarda (Öztemel, 2013a; Öztemel, 2013b) elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu durum ölçeğin duygusal ağırlıklı buna karşılık karamsar görüşler kategorisinin bilişsel ağırlıklı (Gati ve ark., 2012) olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bununla birlikte DKKKGÖ-KF'nin iç tutarlılık ve kararlılık katsayıları Nunnally ve Berstein'in (1998) belirttiği değerlere yakın ve üzerinde bulunmuştur.

Araştırmada ayrıca cinsiyet farklılıkları da incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kızların toplam puan ve kaygı temel kategorisi ile ilgili kariyer karar verme güçlükleri erkeklerden anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır. Bu bulgu diğer bazı araştırmalarla desteklenmektedir. Örneğin Öztemel (2013c) karamsar görüşler ile kaygı temel kategorileri ve toplam puanda, Gati ve arkadaşları ise (2012) kaygı ile öz ve kimlik temel kategorilerinde kızların erkeklerden daha fazla kariyer güçlükleri olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Jin, Nam, Joo ve Yang (2014) DKKKGÖ'nün kısa formunun Kore versiyonunun geçerliğini inceledikleri araştırmalarında da kaygı ve öz ve kimlik temel kategorilerinde kızların erkeklerden daha fazla kariyer güçlükleri yaşadıklarını bulmuşlardır. Buna karşılık bu araştırmada ulaşılan bulgular Öztemel (2013a)

ve Saka ve arkadaşlarının (2008) yapmış oldukları araştırmaların bulgularıyla desteklenmemektedir. Adı geçen araştırmalarda (Öztemel, 2013a; Saka ve ark., 2008) toplam puan ve üç temel kategoride cinsiyet farklılıklarına rastlanmamıştır. Bu araştırmada elde edilen bulguyla ilgili olarak kızların karar vermeye gereğinden fazla zaman harcamaları (Genevra, Nota, Soressi ve Gati, 2012) ve kararları konusunda gereğinden fazla düşünüp ince eleyip sık dokumaları karar verme güçlüklerine neden olmuş olabilir. Ayrıca Bacanlı'nın (2008) kariyer karar verme güçlüklerini incelediği araştırmasında hazırlık eksikliği temel kategorisinde yer alan genel kararsızlık alt kategorisinde kızların kariyer güçlüğü erkeklerden yüksek çıkmıştır. Bu bulgudan yola çıkarak bu araştırmada kızların erkeklerden daha fazla kariyer güçlükleri yaşaması kızların erkeklere oranla daha fazla genel kararsızlık yaşamalarından kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç olarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri dikkate alındığında DKKKGÖ-KF'nin yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu ve Türk lise öğrencilerininin duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerini belirlemede kullanılabileceği söylenebilir. Daha önce de belirtildiği gibi ülkemizde kariyer kararsızlığını araştırmaya artan ilgiye paralel olarak kariyer kararsızlığı ve kariyer karar verme güçlüklerini belirlemeyi amaçlayan ölçekler (Örn, Bacanlı, 2008; Büyükgöze-Kavas, 2012; Çakır, 2004) temel olarak kariyer kararsızlığının bilişsel yönlerine odaklanmaktadır. Ancak mevcut araştırmada geçerliği test edilen DKKKGÖ-KF, kariyer kararsızlığının duygusal ve kişilik yönlerine odaklanmaktadır. Bu nedenle geçerliği test edilen ölçeğin diğer ölçeklere paralel olarak kariyer kararsızlığı ile yapılacak çalışmalarda önemli bir boşluğu dolduracağı umulmaktadır. Bunun yanı sıra DKKKGÖ-KF'nin hem araştırmacılar hem de okul psikolojik danışmanları tarafından bir mesleğe karar verme aşamasında olan lise öğrencilerininin duygusal ve kişilik ilişkili kariyer karar verme güçlüklerini belirlemek amacıyla kullanılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca DKKKGÖ-KF'nin kariyer kararsızlığı ile başa çıkma stratejilerini belirlemede okul psikolojik danışmanlarına rehberlik edebileceği beklenmektedir. Son olarak alanyazında da sıklıkla dile getirildiği gibi kariyer kararsızlığının başka kişilik değişkenleri ile ilişkili olacağından hareketle ölçeğin kontrol odağı (Fuqua ve Hartman, 1983), kişisel kararsızlık (Bacanlı, 2005; Frost ve Shows, 1993), kariyer karar verme öz yetkinlik (Taylor ve Betz, 1983) ve beş faktör kişilik özellikleri (Costa ve McCrae, 1992) gibi değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi ölçeğin geçerliğine katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Albion, M. J. ve Fogarty, G. J. (2002). Factors influencing career decision making in adolescents and adults. *Journal of Career Assessment*, 10, 91-126. doi:10.1177/1069072702010001006
- Bacanlı, F. (2005). Kişisel Kararsızlık Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. İçinde Y. Kuzgun ve F. Bacanlı (Ed.), *Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçme araçları ve programlar dizisi:1* (s. 111-140). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bacanlı, F. (2008, April). *Career decision-making difficulties of Turkish adolescents*. Paper presented at Counseling International Perspective: Global Demands and Local Needs, Bahçeşehir University, İstanbul, Turkey.
- Bacanlı, F. (2012). Kariyer karar verme güçlükleri ve meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançların ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 86-95.
- Bacanlı, F., Eşici, H. ve Özünlü, M. B. (2013). Kariyer karar verme güçlüklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 198-211.
- Betz, N. E. ve Serling, D. A. (1993). Construct validity of fear of commitment as an indicator of career indecisiveness. *Journal of Career Assessment*, 1, 21-34.
- Büyükgöze-Kavas, A. (2012). Kariyer Karar Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 159-168.
- Chartrand, J. M., Rose, M. L., Elliot, T. R., Marmarosh, C. ve Caldwell, C. (1993). Peeling back the onion: Personality, problem solving, and career decision making style correlates of career indecision. *Journal of Career Assessment*, 1, 66-82.
- Costa, P. T. Jr. ve McCrae, R. R. (1992). *Manual of the revised NEO personality inventory*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37, 1-14.
- Di Fabio, A., Palazzeschi, L., Asulin-Peretz, L. ve Gati, I. (2013). Career indecision versus indecisiveness: Associations with personality traits and emotional intelligence. *Journal of Career Assessment*, 21, 42-56. doi:10.1177/1069072712454698
- Fuqua, D. R. ve Hartman, B. W. (1983). Differential diagnosis and treatment of career indecision. *Personnel and Guidance Journal*, 62, 27-29.
- Frost, R. O. ve Shows, D. L. (1993). The nature and measurement of compulsive indecisiveness. *Behaviour Research and Therapy*, 31, 683-692.
- Gati, I. ve Asher, I. (2001). The PIC model for career decision making: Prescreening, In-depth exploration, and choice. In F. T. L. Leong & A. Barak (Eds.), *Contemporary models in vocational psychology* (pp. 7-54). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Gati, I., Amir, T. ve Landman, S. (2010). Career counselors' perceptions of the severity of career decision-making difficulties. *British Journal of Guidance and Counselling*, 38, 393-408. doi: 10.1080/03069885.2010.503700
- Gati, I., Asulin-Peretz, L. ve Fisher, A. (2012). Emotional and personality-related aspects of career decision-making difficulties: A 3-year follow-up. *The Counseling Psychologist*, 40, 6-27. doi:10.1177/0011000011398726
- Gati, I., Gadassi, R., Saka, N., Hadadi, Y., Ansenberg, N., Friedman, R. ve Asulin-Peretz, L. (2011). Emotional and personality-related aspects of career decision-making difficulties: Facets of career indecisiveness. *Journal of Career Assessment*, 19, 3-20. doi: 10.1177/1069072710382525
- Gati, I., Krausz, M. ve Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of Counseling Psychology*, 43, 510-526.
- Ginevra, M. C., Nota, L., Soresi, S. ve Gati, I. (2012). Career decision-making profiles of Italian adolescents. *Journal of Career Assessment*. doi: 10.1177/1069072712448739
- Gülüm, İ. V. & Dağ, İ. (2012). Tekrarlayıcı Düşünme Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 13, 216-223.
- Jöreskog, K. ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.
- Jin, L., Nam, S. K., Joo, G. ve Yang, E. (2014) Validation Korean translation of the emotional and personality-related career decision making difficulties scale-short form (EPCD-SF). *Journal of Career Assessment (in press)*.
- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modelling: A researcher's guide*. USA, Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Kleiman, T., Gati, I., Peterson, G., Sampson, J., Reardon, R. ve Lenz, J. (2004). Dysfunctional thinking and difficulties in career decision making. *Journal of Career Assessment*, 12, 213-331. doi: 10.1177/1069072704266673
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York, NY: Guilford Press.
- Leong, F. T. L. ve Chervinko, S. (1996). Construct validity of career indecision: Negative personality traits as predictors of career indecision. *Journal of Career Assessment*, 4, 315-329. doi:10.1177/106907279600400306

- McIlveen, P., Burton, L. J. ve Beccaria, G. (2013). A short form of the career futures inventory. *Journal of Career Assessment*, 21, 127-138.
- Meldahl, J. M. ve Muchinsky, P. M. (1997). The neurotic dimension of vocational indecision: Gender comparability? *Journal of Career Assessment*, 5, 317-331. doi:10.1177/106907279700500305
- Nunnally, J. C. ve Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Osipow, S. H. (1999). Assessing career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 55, 147-154.
- Öner, N. ve Le Compte, A. (1998). *Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri el kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Öztemel, K. (2012). Kariyer kararsızlığı ile mesleki karar verme öz yetkinlik ve kontrol odağı arasındaki ilişkiler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 459-477.
- Öztemel, K. (2013a). Testing the validity of the emotional and personality-related career decision-making difficulties questionnaire in Turkish culture. *Journal of Career Development*, 40, 390-407. doi: 10.1177/0894845312468060
- Öztemel, K. (2013b). An investigation of career indecision level of high school students: Relationships with personal indecisiveness and anxiety. *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(3), 46-58.
- Öztemel, K. (2013c). Career indecisiveness of Turkish high school students: Associations with personality characteristics. *Journal of Career Assessment (in press)*.
- Rounds, B. J. ve Tinsley, H. E. A. (1984). Diagnosis and treatment of vocational problems. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Handbook of counseling psychology* (pp. 137-177). New York: John Wiley.
- Santos, P. J. (2001). Predictors of generalized indecision among Portuguese secondary school students. *Journal of Career Assessment*, 9, 381-396. doi:10.1177/106907270100900405
- Saka, N. ve Gati, I. (2007). Emotional and personality-related aspects of persistent career decision-making difficulties. *Journal of Vocational Behavior*, 71, 340-358. doi:10.1016/j.jvb.2007.08.003
- Saka, N., Gati, I. ve Kelly, K. R. (2008). Emotional and personality-related aspects of career decision-making difficulties. *Journal of Career Assessment*, 16, 403-424. doi:10.1177/1069072708318900
- Sattath, S. ve Tversky, A. (1977). Additive similarity trees. *Psychometrika*, 42, 319-345.
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Salomone, P. R. (1982). Difficult cases in career counseling: II-The indecisive client. *Personnel and Guidance Journal*, 60, 496-500.
- Slaney, R. B. (1988). The assessment of career decision-making. In W.B. Walsh & S.H. Osipow (Eds.), *Career decision making* (pp. 33-76). Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş. Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları
- Taylor, K. M. ve Betz, N. E. (1983). Applications of self-efficacy theory to the understanding and treatment of career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 22, 63-81.
- Tien, H. L. S. (2005). The validation of the career decision making difficulties scale in a Chinese culture. *Journal of Career Assessment*, 13, 114-127. doi:10.1177/1069072704270327
- Tinsley, H. E. (1992). Career decision making and career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 41, 209-211.
- Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B. & Vogel, D. L. (2007). The Experiences in Close Relationship Scale (ECR)-short form: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 187-204. doi:10.1080/00223890701268041

Extended Summary

The Short Form of the Emotional and Personality Related Career Decision-Making Difficulties Scale

Kemal ÖZTEMEL

Saka et al., (2008) proposed a model, which deals with career indecisiveness within the process of career decision making and which is related with emotional and personality related career decision making difficulties that are assumed to cause more intense and stronger decision making difficulties. The proposed model was composed of three main categories as *pessimistic views*, *anxiety*, and *self and identity* and 11 sub-categories. Saka et al., developed the emotional and personality related career decision making difficulties questionnaire (EPCD) with 53 items covering three main categories and sub-categories. Öztemel (2013a) applied the original EPCD (Saka et al., 2008; Saka and Gati, 2007) on Turkish high school students and both tested the model and determined the validity of the scale.

In this respect, the purpose of this study is to test the validity and reliability of the 25 – item (22 difficulty items, one practice item and two control items) short form of Emotional and Personality related Career Decision Making Scale (EPCDS – SF) with 53 items, which was adapted to Turkish high school students, (Öztemel, 2013).

Method

Participants

Participants in the study were composed of a total of 428 students, 246 of whom were female and 180 were male (two students did not indicate gender), who were studying at the public general and Anatolian high schools in the three central districts. Students' ages varied between 14 and 20, and their mean age was 16.07. ($SD = 1.16$).

Data Collection Instruments

Emotional and Personality related Career Decision Making Questionnaire (EPCD): The original of EPCD was developed by Saka et al., (2008) with a sample of young adults from Israel. The scale was adapted to Turkish high school students studying at the vocational high schools and academic

high schools by Öztemel (2013a). The results of ADDTREE analysis and CFA showed that the Turkish EPCD was also composed of 3 main and 11 sub-categories as it is in the original scale (Saka et al., 2008). Internal consistency coefficients were found as .77 for pessimistic views category, .90 for anxiety main category, .84 for self and identity category and .91 for the total score (Öztemel, 2013a).

Personal Indecisiveness Scale (PIS): The PIS developed by Bacanlı (2000; 2005) is composed of a 5-point Likert- type scale (1= doesn't suit me at all, 5= suits me completely) and 18 items. The scale has two sub-scales as *exploratory indecisiveness* and *impetuous indecisiveness*. Factor loads of the items vary between .45 and .83 and two-factor structure explained 43% of the variance. Internal consistency coefficients were found as .90 for the whole scale and .88 for exploratory indecisiveness and .85 for impetuous indecisiveness (Bacanlı, 2005).

Developing the Short Form

As performed in some studies (i.e., Gülüm & Dağ, 2011; Wei, Russell, Mallinckrodt & Vogel, 2007), in determining the items to be selected in the short form of EPCD, exploratory factor analysis technique was used. The 53-item form of Turkish EPCD (Öztemel (2013a) was applied with 102 students. two of the factors with the highest factor load in each of the 11 categories were selected and 22 items were selected. The warm-up and two validity items were selected as they are in the 53-item EPCD and 22 items were added to make 25-item Turkish EPCD short form, which is a 9-point Likert type scale (1= doesn't suit me at all, 9= suits me completely).

Findings

In order to examine the structural validity of the scale CFA was conducted and values obtained ($\chi^2(204) = 514.706$, $\chi^2/sd = 2.52$, $NFI = .93$, $GFI = .90$, $CFI = .96$ and $RMSEA = .060$) were found to be at acceptable levels. In order to test the convergent validity, PIS

was used and the correlation coefficient between two scales was found to be positive and statistically significant as expected. Internal consistency values of EPCD short form was .88 for total score, .65 for *pessimistic views* main category, .84 for *anxiety* main category and .77 for *self and identity* main category. In order to determine the scale test-re-test reliability, the scale was applied again after three weeks and the correlation coefficient between two applications was found to be .70.

Discussion

This study aims at developing the short form of EPCD, which was adapted to Turkish by Öztemel (2013a), and examining the psychometric properties of the short form. In order to examine the validity of the scale CFA was utilized and convergent validity as well as diversity validity were tested. Internal consistency coefficients were checked for reliability. Findings obtained proved that the scale is valid and reliable for the sample of the present study.

The results of CFA performed for validity showed that EPCD-SF had three main categories and 11 sub-categories just like the Turkish long form and the long form of Saka et al., (2008) and the short form of Gati

et al., (2011). For convergent validity, the relationship between PIS (Bacanlı, 2005) and EPCD-SF scores was investigated. As scores from PIS increased, scores from EPCD-SF increased as well and there was a positively significant relationship between the two scales.

In order to determine the reliability of the short form of EPCD internal consistency coefficients were determined. The EPCD-SF was found to be sufficient in terms of both internal consistency coefficients. The coefficients were found to be close and over the values stated by Nunnally and Berstein (1998). It can be said that both internal consistency coefficients and test-re-test correlations were sufficient.

In conclusion, in parallel with the increasing interest in career indecisiveness in our country, there are scales related with career indecisiveness and career decision making difficulties (i.e., Bacanlı, 2008; Büyükgöze-Kavas, 2012; Çakır, 2004). Mainly, these scales focus on the cognitive aspects of career indecisiveness. However, EPCD-SF, whose validity was tested in the present study, focus on the emotional and personality aspects of career indecisiveness. Therefore, it is expected that the scale tested for validity would fill a gap in research on career indecisiveness in parallel with the other scales.